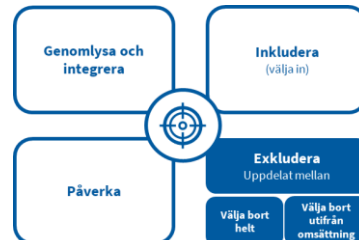

Exkluderingskriterier och lista per juni 2023

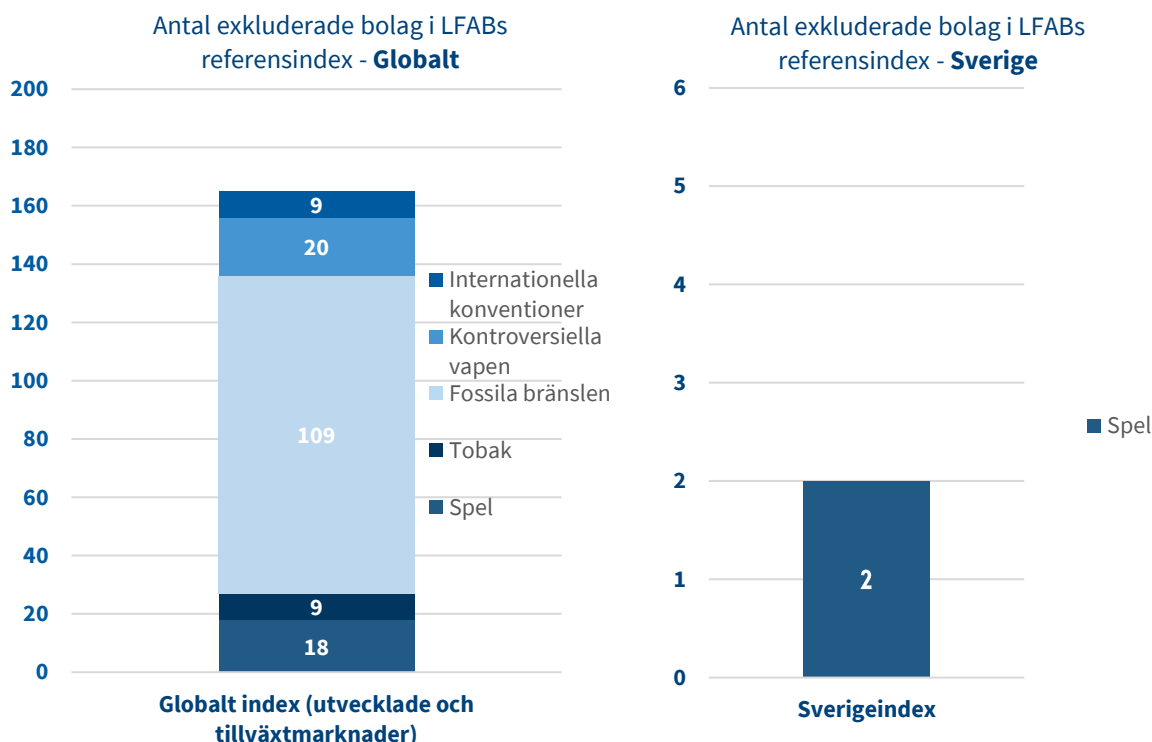
Länsförsäkringar AB tillämpar flertalet kompletterande ansvarsfulla investeringsstrategier (se figur, läs mer via [länk](#)) som säkerställer att hållbarhetsfaktorer integreras i investeringsprocessen för egna portföljer och fonder. Syftet är att förbättra de långsiktiga avkastningsförutsättningarna i förvaltningen och samtidigt bidra till ett urval av FN:s globala mål samt motverka negativa konsekvenser för hållbar utveckling.

En av strategierna är **exkludering** och tillämpningen av hållbarhetsrelaterade exkluderingskriterier. Fastställda kriterier speglar prioriteringen av de huvudsakliga negativa konsekvenserna för hållbarhetsfaktorer som investeringsprocesserna beaktar. Kriterierna implementeras av [Länsförsäkringar Livs Kapitalförvaltning](#) och [Länsförsäkringar Fondförvaltning](#) vid direktinvesteringar i aktier och företagsobligationer, samt statsobligationer.¹ Dessa investeringar är knutna till egna fonder och portföljer med liv- och sakförsäkringspremier.

Exkluderingskriterier och antal exkluderade bolag inom valda jämförelseindex²

Gällande kriterier och antal bolag som träffas i respektive referensindex presenteras i graferna.

Som ett led i Länsförsäkringars strategi **påverkan** bedrivs dialoger med enskilda bolag som träffas, eller riskerar att träffas, av kriterierna. Syftet med dialogerna är att förmedla förväntningar, förmå bolag vidta åtgärder samt att informera investeringsanalysen. Länsförsäkringar AB strävar även efter att externa förvaltare ska tillämpa likvärdiga exkluderings- och omställningskriterier.

¹ Länsförsäkringar Livs Kapitalförvaltning tillämpar även motsvarande exkluderingskriterier vid nyinvesteringar i illikvida fonder (typiskt benämnda "private equity" och "private lending" fonder).

² Även bolag utanför LFABs jämförelseindex genomlysas mot LFABs exkluderingskriterier, se sida 2.

Exkluderingskriteriernas utformning

I tabellen presenteras de gällande exkluderingskriterierna mot bolag, stater och jurisdiktioner. Kriterierna är antingen utformade utan en omsättningsgräns (ingen omsättning tillåts) eller med en specifik omsättningsgräns. Aktörerna som genom sin verksamhet träffas av kriterierna bedöms ge upphov till negativa konsekvenser för hållbar utveckling och motverka ett eller flera av FN:s globala mål. Länsförsäkringars ställningstaganden ger en fördjupning till kriterierna (se [länk](#)).

Exkluderingskriteriers fokus	Typ av kriterier och gräns för exkludering ³	Aktör som träffas bedöms motverka FN:s globala mål
Allvarlig överträdelse av principer för ansvarsfullt företagande (främst FN Global Compacts och OECDs riktlinjer)	Välja bort helt	 Koppling till enskilt mål varierar per bolag
Fossila bränslen (förbränningskol samt olja och gas)	Välja bort utifrån omsättningsgräns <ul style="list-style-type: none"> • Utvinning och energiproduktion med förbränningskol >5% • Okonventionell utvinning av olja och gas >5% • Prospektering och konventionell utvinning av olja och gas >5% 	
Kontroversiella vapen	Välja bort helt	
Pornografi (produktion av pornografiskt material)	Välja bort helt	
Spel om pengar (avser både online och landbaserat spel)	Välja bort utifrån omsättningsgräns <ul style="list-style-type: none"> • Online-kasino >5% • Landbaserade kasinon >5% 	
Tobaksprodukter	Välja bort utifrån omsättningsgräns <ul style="list-style-type: none"> • Produktion av tobaksprodukter >5% 	
Mänskliga rättigheter, demokrati, korruption och skatt (appliceras på statsobligationer och noterade statskontrollerade bolag)	Välja bort helt	

Lista över exkluderade bolag och stater per juni 2023

På följande sidor listas de bolag som bedöms träffas av exkluderingskriterierna inom våra jämförelseindex (Global- och Sverige-index). Stater och statskontrollerade bolag redovisas oavsett indextillhörighet. En fullständig lista med identifierade bolag som träffas av kriterierna finns tillgänglig vid förfrågan, kontakta esg@lansforsakringar.se.

Nytt och kompletterande underlag integreras successivt och vid behov uppdateras bedömningarna. Nya bolag, stater och jurisdiktioner som lagts till listan denna uppdatering markeras med * nedan.

³ Enligt riktlinjerna från Fondbolagens Förening används gränsvärdet 5% av omsättningen för att definiera involvering i viss typ av verksamhet som uppfyller exkluderingskriteriet. Denna metod med gränsvärden används även regelbundet av leverantörer av hållbarhetsrelaterade data för att kategorisera ett bolags involvering i olika typer av verksamheter.

Allvarlig överträdelse av principer för ansvarsfullt företagande

Länsförsäkringar AB direktinvesterar inte i bolag som bedöms överträda internationella principer för ansvarsfullt företagande, överenskommelser och underliggande konventioner (hållbarhetsnormer) där påverkansarbete med bolaget inte nått önskvärt resultat.

Länsförsäkringar AB genomlyser regelbundet egna portföljer och fonder för att identifiera eventuella bolag involverade i överträdelser. Genomlysningen omfattar:

- FN:s Global Compact principer för ansvarsfullt företagande (del av SFDRs PAI 1.10);
- OECD:s riktlinjer för multinationella företag (del av SFDRs PAI 1.10);
- FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter; samt
- underliggande konventioner (se fullständig täckning i genomlysningen via [länk](#)).

Principerna för ansvarsfullt företagande berör bl.a. områdena miljöhänsyn, mänskliga rättigheter, arbetsförhållanden, samt anti-korruption. Följande bolag bedöms vara involverade i allvarliga överträdelser och är i nuläget exkluderade. Påverkansarbete kan fortgå med utvalda bolag.

- **China Northern Rare Earth (Group) High-Tech Co Ltd**
Koppling till miljöförstöring i samband med hantering av gruvavfall i Kina.
- **Enbridge Inc.**
Koppling till kränkning av urfolkens rättigheter i samband med byggnation av oljeledning i USA.
- **Inner Mongolia Baotou Steel Union Co. Ltd.**
Koppling till miljöförstöring i samband med hantering av gruvavfall i Kina.
- **Metallurgical Corporation of China Ltd.**
Koppling till miljöförstöring orsakad av gruvavfall i Papua Nya Guinea.
- **PetroChina Co Ltd.**
Koppling till kränkningar av mänskliga rättigheter i samband med oljeutvinning i konfliktländer, bl.a. Syrien.
- **Phillips 66**
Koppling till kränkning av urfolkens rättigheter i samband med byggnation av oljeledning i USA.
- **Ratch Group Public Co. Ltd.**⁴
Koppling till kränkningar av mänskliga rättigheter i samband med kollaps av vattenkraftverk i Laos.
- **Tokyo Electric Power Company Holdings, Incorporated**
Koppling till bristande säkerhetsarbete vid kärnkraftverken i Fukushima, Japan.
- **Vale SA**
Koppling till återkommande olyckor med avfallsdammar från gruvproduktion i Brasilien.

Fossila bränslen

Länsförsäkringar AB direktinvesterar inte i följande bolag verksamma inom fossila bränslen⁵:

- gruv- och kraftförsörjningsbolag vars omsättning från [förbränningskol](#) överstiger 5 procent, med undantag för bolag som uppfyller omställningskriterier⁶,
- energibolag vars omsättning från [prospektering och konventionell utvinning av olja och gas](#) överstiger 5 procent, med undantag för bolag som uppfyller omställningskriterier⁶,
- energibolag vars omsättning från [okonventionell utvinning av olja och gas](#) överstiger 5 procent,
- bolag, i förekommande fall, med betydande oljereserver och produktion där förutsättningarna för meningsfullt påverkansarbete med bolaget bedöms vara otillräckliga.

⁴ Bolaget är också uteslutet på grund av involvering i förbränningskol.

⁵ Omsättningssiffror för fossila bränslen baseras på information om bolagen från licensierad databas per april 2023.

⁶ Se detaljerad beskrivning av omställningskriterierna och separat lista över aktuella omställningsbolag ([länk](#)).

Avseende omställningskriterierna⁶ kan Länsförsäkringar AB överväga att behålla utvalda kraftförsörjnings- och energibolag om de bedöms vara i omställning. Bolagen utvärderas regelbundet mot omställningskriterier som täcker följande perspektiv: vetenskapligt baserade klimatmål och andra åtaganden mot Parisavtalet, agerande för att ställa om sin verksamhet, påvisa positiv utfall av sitt agerande (ex. sänkt CO₂-avtryck eller högre andel förnybar energi), samt prognos för utsläppsminskning över tid.

Följande bolag är i nuläget exkluderade och bedöms således inte uppfylla omställningskriterierna.

Förbränningskol – utvinning och/eller för energiproduktion (kraftförsörjning)

- **Aboitiz Equity Ventures, Inc.**
- **Aboitiz Power Corporation**
- **Acen Corporation**
- **Adani Power Limited**
- **Adani Transmission Limited**
- **Alliant Energy Corporation**
- **Ameren Corporation**
- **American Electric Power Company, Inc.**
- **Banpu Public Company Limited**
- **Bayan Resources Tbk PT ***
- **BHP Group Ltd**
- **Centerpoint Energy**
- **China Coal Energy Company Limited**
- **China Resources Power Holdings Company Limited**
- **China Shenhua Energy Company Limited**
- **Citic**
- **CLP Holdings Limited**
- **CMS Energy Corporation**
- **Coal India Limited**
- **Datang International Power Generation Co., Ltd.**
- **Dominion Energy, Inc.**
- **DTE Energy Company**
- **Duke Energy Corporation**
- **Electricity Generating Public Company Limited**
- **Emera Incorporated**
- **Energy, Inc.**
- **Exxaro Resources Limited**
- **FirstEnergy Corp.**
- **Formosa Chemicals & Fibre Corporation**
- **Formosa Petrochemical Corporation**
- **Fortis Inc.**
- **GD Power Development Co., Ltd**
- **Global Power Synergy Public Company Limited**
- **Guangdong Investment Limited**
- **Guanghui Energy Co., Ltd.⁷**
- **Guangxi Guiguan Electric Powerco., Ltd.**
- **HK Electric Investments and HK Electric Investments Limited**
- **Huadian Power International Corporation Limited ***
- **Huaibei Mining Holdings Co, Ltd.**
- **Huaneng Power International, Inc.**
- **Inner Mongolia Junzheng Energy & Chemical Group Co., Ltd.**
- **Jindal Steel & Power Limited**
- **Jsw Energy Limited**
- **Mitsui & Co., Ltd. ***
- **Ningxia Baofeng Energy Group Co., Ltd.**
- **NiSource Inc.**
- **NTPC Limited**
- **Origin Energy Limited**
- **Pinnacle West Capital Corporation**
- **PPL Corporation**
- **PT Adaro Energy Indonesia Tbk**
- **PT Astra International Tbk**
- **Pt Bukit Asam Tbk**
- **PT United Tractors Tbk**
- **San Miguel Corporation**
- **Shaanxi Coal Industry Company Limited**
- **Shan Xi Huayang Group New Energy Co. Ltd.**
- **Shanxi Coking Coal Energy Group Co., Ltd.**
- **Shanxi Lu'an Environmental Energy Development Co., Ltd. ***
- **South32 Limited**
- **TBEA Co., Ltd. (Tebian Elec App A)**
- **Tenaga Nasional Berhad**

⁷ Bolaget är också uteslutet på grund av sin involvering i konventionell olja och gas samt okonventionell olja och gas.

- The AES Corporation
- The Southern Company
- The Tata Power Company Limited
- Vedanta Limited
- Washington H. Soul Pattinson and Company Limited
- WEC Energy Group, Inc.
- Yancoal Australia Ltd *
- Yankuang Energy Group Company Limited

Olja och gas - okonventionell utvinning^{8 9}

- APA Corporation
- Arc Resources Ltd
- Canadian Natural Resources Limited
- Cenovus Energy Inc.
- ConocoPhillips
- Coterra Energy Inc
- Devon Energy Corporation
- Diamondback Energy Inc
- EOG Resources Inc
- EQT Group
- Hess Corp
- Imperial Oil Limited
- Marathon Oil Corp
- Occidental Petroleum Corp
- Pioneer Natural Resources Co
- PTT Exploration and Production Public Company Limited
- Suncor Energy Inc.
- Teck Resources Limited
- Tourmaline Oil Corp

Olja och gas - prospektering och konventionell utvinning¹⁰

- Aker BP ASA
- BP p.l.c.
- Chevron Corporation
- China Oilfield Services Limited
- China Petroleum & Chemical Corporation
- Ecopetrol S.A.
- Eni S.p.A.
- Exxon Mobil Corporation
- Galp Energia, SGPS, S.A.
- Harbour Energy PLC
- Inpex Corporation
- Oil and Gas Development Company Limited
- Oil and Natural Gas Corporation Limited
- OMV Aktiengesellschaft
- Petro Rio SA
- Repsol, S.A.
- Shell PLC
- Santos Limited
- Saudi Arabian Oil Co (Saudi Aramco)¹¹
- Woodside Petroleum Ltd

Kontroversiella vapen

Länsförsäkringar AB direktinvesterar inte i bolag som bedöms vara involverade i klusterbomber, anti-personella landminor, biologiska och kemiska vapen, inklusive vit fosfor och utarmat uran, samt kärnvapen. Följande bolag är i nuläget exkluderade.

- **Airbus group**
Koppling till kärnvapen.
- **Aselsan Elektronik Sanayi ve Ticaret Anonim Sirketi**

⁸ Okonventionell olja och gas avser bolag involverade i utvinning av olja från oljesand, utvinning av skifferolja- och gas genom okonventionella metoder, s.k. "fracking", samt utvinning av gas från kol.

⁹ Samtliga bolag under denna rubrik, med undantag för *Teck Resources Limited*, träffas även av kriterierna för konventionell utvinning av olja och gas.

¹⁰ Prospektering och konventionell utvinning av olja och gas avser bolag som inom energisektorn tillhör under-sektorerna (GICS klassificering) "integrated oil & gas", "oil & gas drilling", "oil & gas exploration & production".

¹¹ Exkluderas på grund av betydande oljereserver och produktion samt utifrån bedömningen att förutsättningarna för meningsfullt påverkansarbete med bolaget är otillräckliga.

- Koppling till klustervapen.
 - **BAE Systems PLC**
Koppling till kärnvapen och vit fosfor.
 - **Boeing Co**
Koppling till kärnvapen.
 - **Dassault Aviation S.A.**
Koppling till vit fosfor.
 - **General Dynamics Corp**
Koppling till kärnvapen, utarmat uran och vit fosfor.
 - **Hanwha Corp**
Koppling till vit fosfor.
 - **Honeywell International**
Koppling till kärnvapen.
 - **Huntington Ingalls Industries, Inc.**
Koppling till kärnvapen.
 - **ICL Group Ltd.**
Koppling till vit fosfor.
 - **L3Harris Technologies, Inc.**
- Koppling till vit fosfor.
 - **Larsen & Toubro Limited**
Koppling till kärnvapen.
 - **Leidos Holdings Inc**
Koppling till kärnvapen.
 - **Leonardo S.p.a**
Koppling till kärnvapen.
 - **Lockheed Martin Group**
Koppling till kärnvapen.
 - **Northrop Grumman Corp**
Koppling till kärnvapen och utarmat uran.
 - **Raytheon Technologies Corp.**
Koppling till kärnvapen.
 - **Safran SA**
Koppling till kärnvapen.
 - **Textron Inc.**
Koppling till kärnvapen.
 - **Thales**
Koppling till kärnvapen och vit fosfor.
-

Pornografi

Länsförsäkringar AB direktinvesterar inte i bolag med omsättning från produktion av pornografiskt material.

- *Inga bolag med denna typ av verksamhet har identifierats inom respektive jämförelseindex.*
-

Spel om pengar

Länsförsäkringar AB direktinvesterar inte i bolag vars omsättning från kommersiellt kasinospel online eller kommersiellt landbaserat spel på kasinon överstiger 5 procent.

Kommersiellt spel online

Exkluderingskriteriet omfattar bolag som är involverade i utveckling, drift, förvaltning och/eller marknadsföring av aktiviteter som omfattar spel om pengar på kasinon, spelautomater och/eller poker (motsvarande) online. Följande bolag är i nuläget exkluderade.

- **Entain PLC (tidigare GVC Holdings PLC)**
- **Evolution Gaming Group**
- **Flutter Entertainment PLC**
- **Greek Organisation of Football Prognostics (OPAP)**
- **Kindred Group plc**
- **Konami Group Corporation ***

Kommersiellt landbaserat spel

Exkluderingskriteriet omfattar bolag som bedriver landbaserad spelverksamhet och erbjuder spel om pengar på kasinon, spelautomater och/eller poker (motsvarande). Följande bolag är i nuläget exkluderade.

- **Aristocrat Leisure Ltd**
- **Caesars Entertainment Inc.**

- **Galaxy Entertainment Group Limited**
 - **Genting Berhad¹²**
 - **Genting Malaysia BHD**
 - **Genting Singapore Plc**
 - **Kangwon Land Corp.**
 - **Las Vegas Sands Corp.**
 - **MGM Resorts International.**
 - **Sands China Ltd.**
 - **Sega Sammy Holdings Inc. ***
 - **VICI Properties Inc**
 - **Wynn Resorts Ltd.**
-

Tobak

Länsförsäkringar AB direktinvesterar inte i bolag vars omsättning från produktion av tobaksprodukter överstiger 5 procent. Följande bolag är i nuläget exkluderade.

- **Altria Group**
 - **British American Tobacco**
 - **Imperial Brands Plc**
 - **ITC**
 - **Japan Tobacco Inc**
 - **KT&G Corp (Korea Tobacco & Ginseng Corp)**
 - **LT Group, Inc.**
 - **Philip Morris International**
 - **PT Gudang Garam Tbk**
-

¹² Bolaget är också uteslutet på grund av sin involvering i förbränningskol.

Stater och jurisdiktioner samt statligt kontrollerade bolag

Länsförsäkringar AB direktinvesterar inte i statsobligationer från utvalda stater och jurisdiktioner av skäl som beskrivs nedan. Vidare görs inga direktinvesteringar i statligt kontrollerade noterade ryska bolag av ytterligare skäl som beskrivs nedan.

Stater och jurisdiktioner utifrån mänskliga rättigheter, demokrati, och korruption

Exkluderingskriteriet omfattar stater som sammantaget bedöms vara auktoritära, icke fria, korrupta samt kränker mänskliga rättigheter. Stater med denna bedömning motverkar en hållbar utveckling och anses inte agera ansvarsfullt.

- **Afghanistan**
- **Belarus**
- **Burundi**
- **Demokratiska Republiken Kongo (DRC)**
- **Ekvatorialguinea**
- **Haiti**
- **Iran**
- **Jemen**
- **Libyen**
- **Nicaragua**
- **Nordkorea**
- **Republiken Kongo (Brazzaville)**
- **Ryssland**
- **Sudan**
- **Syrien**
- **Tchad**
- **Turkmenistan**
- **Venezuela**

Direktinvesteringar i hållbarhetsinriktade obligationer från utvecklingsbanker är inte föremål för dessa exkluderingskriterier, även i de fall där stater på listan ovan både kan vara mottagare av investeringar och/eller delägare i utvecklingsbanken. Förhållningssättet tar sin utgångspunkt i att medel från denna typ av obligationer ska vara öronmärkta till att främja en hållbar utveckling i landet.

Stater och jurisdiktioner utifrån skatt

Exkluderingskriteriet omfattar stater/jurisdiktioner som inte anses uppfylla grundläggande standarder för skatteförvaltning och för att inte motverka skatteflykt. Stater/jurisdiktioner med denna bedömning motverkar en hållbar utveckling och anses inte agera ansvarsfullt. En delmängd av staterna/jurisdiktionerna i listan nedan återfinns även på EUs förteckning över icke samarbetsvilliga jurisdiktioner på skatteområdet. EU:s förteckning uppdateras normalt halvårsvis.

- **Amerikanska Jungfruöarna**
- **Amerikanska Samoa**
- **Anguilla**
- **Bahamas**
- **Barbados**
- **Brittiska Jungfruöarna ***
- **Costa Rica ***
- **Dominica**
- **Fiji**
- **Guam**
- **Marshallöarna ***
- **Palau**
- **Panama**
- **Ryssland ***
- **Samoa**
- **Seychellerna**
- **Trinidad och Tobago**
- **Turks and Caicos Islands**
- **Vanuatu**

Statligt kontrollerade noterade ryska bolag samt bolag som kontrolleras av ryska oligarker

Utifrån Rysslands militära invasion av Ukraina, brott mot folkrätten och kränkning av mänskliga rättigheter exkluderas noterade ryska bolag som kontrolleras, via majoritetsägande, av ryska staten och/eller regioner i Ryssland (ryska "subyekty federatsii"). Dessutom exkluderas enskilda noterade bolag som kontrolleras av

ryska oligarker. Exkludering av dessa bolag påverkar enbart Länsförsäkringar Fondförvaltning då två av de egna fonderna har tillväxtmarknader som strategi.

- **Aeroflot**
- **Alrosa¹³**
- **Bashneft**
- **Gaz Capital S.A.**
- **Gaz Finance PLC**
- **Evrax Plc Public Joint Stock Company Gazprom**
- **Public Joint Stock Company Inter RAO UES**
- **Public Joint Stock Company Lukoil**
- **Public Joint Stock Company Mining and Metallurgical Company Norilsk Nickel**
- **Public Joint Stock Company Rosneft Oil Company**
- **Public Joint Stock Company Tatneft**
- **Public Joint Stock Company Transneft**
- **Polymental International Plc**
- **RusHydro**
- **Rosseti, Public Joint Stock Company**
- **Rostelecom (Russia)**
- **Sberbank¹³**
- **Sovcomflot**
- **Surgutneftegas Public Joint Stock Company**
- **United Aircraft Corporation**
- **VTB Bank¹³**

¹³ I LFs Tillväxtmarknadsfonder har tre bolag som bedöms kontrolleras av den ryska staten identifierats. Beslut om att exkludera bolagen har fattats. Länsförsäkringar

Fondförvaltning har instruerat de externa förvaltarna av fonderna att sälja av de tre bolagen med koppling till ryska staten så fort det är praktiskt möjligt.